

főleg Magyarországon, Lengyelországban, Romániában, Litvániában és Szlovákiában. 1997-től vendégprofesszora a budapesti Károli Gáspár Tudományegyetemnek. Több kitüntetésben is részesült Hollandiában és Magyarországon, és kétszer tisztelegtek előtte jubileumi kötettel.

Huszonöt évig volt szerkesztője a Fríz Akadémia (Fryske Akademy) *It Beaken* című tudományos folyóiratának, és rendszeresen közölt tanulmányokat az 1585-ben alapított Franeker Akadémiáról, valamint arról, hogy az egyetem milyen jelentőséggel bírt a magyar pregrinusok számára.

Az alábbiakban azt a személyes hangvételű írást tesszük közzé, amelyben Ősz Sándor Előd foglalta össze Postma Ferenc erdélyi kötődéseit.

Adorjáni Zoltán

Postma Ferenc és Erdély kapcsolata

Amikor először rákérdeztem a keresztnévére, német kérdésemre magyarul válaszolt: „Félmagyar vagyok!” Később elmesélte élettörténetét. Édesanyja 1920-ban gyermekként került ki Hollandiába „gyermekvonattal”. (Ez Hollandia és Belgium szervezett segélyakciója volt, amelynek keretében több száz hátrányos helyzetű magyarországi gyermeket vittek néhány hónapra Nyugatra felerősödni, illetve esetleges betegségeiket kezelni.) Súlyos betegsége miatt az előzőleg eltervezettnél hosszabb időt kellett Hollandiában töltenie, és végül ottragadt. Kedves, hívó református család vette örökbe, és annyira megtanulta a holland nyelvet, illetve a fríz dialektust, hogy a magyart teljesen elfelejtette. Magyarságtudata azonban megmaradt. Amikor a második világháború, illetve 1956 után hullámokban érkeztek a menekültek Hollandiába, még mindig remélte és várta, hogy talán valaki jelentkezni fog a családjából. Igen nagy szomorúságára ez nem történt meg, és így mai napig sem sikerült felderíteni rokoni szálait. Fiának a magyar Ferenc nevet adta.

Postma Ferencben egy erdélyi ember ébresztette fel a magyar öntudatot. Az Amszterdami Szabadegyetem Teológiai Karán volt tanársegéd, amikor az ott tanuló Hermán János felfedezte a tanári szobájának ajtajára kiírt magyar keresztnévet. Azonnal bekopogott hozzá, ékes magyarsággal üdvözölte, és megölelte az igencsak meglepődött tanársegédet. Postma Ferenc akkor egyetlen szót sem értett Hermán János lelkes köszöntéséből. Beszélgetni kezdtek, ő elmesélte neki élettörténetét; és barátságuk azóta tart. Ám ez a találkozás döbbséget hozott rá arra, hogy ha a magyarok testvérként tekintenek rá, neki is lépni kell irányukba. Így aztán ószövetségi tanulmányai mellett intenzíven kutatni kezdte a holland–magyar kapcsolatokat.

Kutatásai elsősorban a magyar református diákok németalföldi tanulmányaira vonatkoztak. Ő éppen azokat a forrásokat vizsgálta, amelyekhez 1990 előtt a hazai kutatók nem fértek hozzá. Úttörő munkája és személyes segítsége nélkül a téma magyar kutatói bizonytalanabban mozogtak volna a németalföldi levéltárakban. Segítség nélkül jóval nehezebben születtek volna meg Tonk Sándor és Bozay Réka adattárjai, amelyekre a kora újkori egyház- és művelődéstörténet kutatói alapmunkaként tekintenek.

Természetesen a határok megnyílásával nemcsak a hazai kutatók előtt nyíltak meg a nyugati gyűjtemények, hanem lassan-lassan az itthoni gyűjtemények is fogadtak nyugati kutatókat. Postma Ferenc az elsők között jött nemcsak Magyarországra, hanem Erdélybe is kutatni. Kedvelt kutatóhelye a marosvásárhelyi Teleki Téka és a kolozsvári Akadémiai Könyvtár, de ismeri a zágoni egyházközség és több kisebb gyűjtemény könyvállományát is. Néhányszor elkísérhettem kutatóútjaira. Meglepett az a rendszeresség, amellyel kutatja a hollandiai levéltárakban fellelt forrásainak itthoni mozaikkockáit, vagy éppen „magával hoz” egy-egy mozaikkockát, és azt beilleszti az itthoni forrásokból megismert adatok közé. Kutatóútjaira legtöbbször felesége is elkíséri, aki nemcsak társa, hanem – képzett teológusként – egy személyben asszisztense és bírálója is. Emlékezetes az a kép, amikor a kolozsvári Akadémiai Könyvtárban együtt olvasnak össze egy 17. századi latin szöveget.

Erdélyi „főhadiszállása” mindig a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet (KPTI). Szoros barátság fűzi Geréb Zsolthoz, Buzogány Dezsőhöz és Adorjáni Zoltánhoz. Szaktanácsadóként ott volt a KPTI és az Erdélyi Református Egyházkerületi Levéltár közös sorozatának, az *Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok* indulásakor is. Az intézetben 2003-ban előadást tartott: *A Peregrinatio Hungarica erdélyi vonatkozásai* címmel.

Néhány konkrétum. Számos olyan, 17–18. századi nyomtatványt fedezett fel, amelyek németalföldi nyomdában jelentek meg, szerzőjük viszont magyarországi. Többségük egyetemi disputáció, amelyek ajánlásai a hazai értelmiség kapcsolathálójára világítanak rá. Tanulmányaiiban, amelyek közül több a *Református Szemle* és a *Studia Doctorum Theologiae* lapjain is megjelent, a hazai értelmiségiek németalföldi peregrinációjának részleteit, otlétüknek mindennapjait, kapcsolathálójukat, az őket ért teológiai hatásokat fedi fel. Előadásában közelebb hozta a kora újkori németalföldi világot az erdélyi teológiai hallgatókhoz. 2010 novemberében Misztótfaluban a nyomdász és betűmetsző Misztótfalusi Kis Miklós kapcsán a franekeri peregrinációról tartott előadást, amelyben meglepő közérthetőséggel hozta közel az erdélyi átlagemberhez a 17–18. századi Németalföldet.

Segítsége ma nélkülözhetetlen az Erdélybe került németalföldi nyomtatványok azonosításához, illetve hazai gyűjteményekben őrzött könyvek németalföldi tulajdonosi bejegyzéseinek kiolvasásához és a tulajdonosok azonosításához.

Ósz Sándor Előd

A Magyar Érdemrend tisztikeresztjével tüntették ki d. dr. Buzogány Dezső professzort

2021. május 14-én Áder János, Magyarország köztársasági elnöke a Magyar Érdemrend tisztikeresztjét adományozta d. dr. Buzogány Dezsőnek, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet és a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar tanárának kiemelkedő oktatói, kutatói és sokrétű szervezői és egyházi munkásságának elismeréseképpen.

A kitüntetés ünnepélyes átadásának színhelye a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet (KPTI) díszterme volt. A tisztikeresztet Mile Lajos kolozsvári főkonzul nyújtotta át a kitüntetettnek, akít dr. Kolumbán Vilmos József, a KPTI rektora laudált.

Az alábbiakban Kolumbán Vilmos József laudációját és Buzogány Dezső köszönetmondását közöljük.

D. dr. Buzogány Dezső laudációja a Magyar Érdemrend tisztikeresztje átvételekor

Tisztelt Főkonzul Úr!

Nagytiszteletű Professzorok! Tisztelt Ifjúság! Kedves vendégeink!

Nekem jutott az a megtisztelő feladat, hogy tanítványként, kollégaként méltassam Buzogány Dezső professzor eddigi munkásságát abból az alkalomból, hogy Magyarország kormánya a Magyar Érdemrend tisztikeresztje kitüntetéssel ismerte el a tudományos és a közegyházban végzett eddigi tevékenységét.

Nem könnyű feladat méltatni valakit, de ugyanakkor megtiszteltetés is, főként akkor, ha a kitüntetett életpályája annyira gazdag, hogy a rendelkezésünkre álló idő lényegében csak az eddigi eredményeinek felsorolására lenne elég. Nos ilyen helyzetben vagyok én is, amikor Buzogány Dezsőt kell méltatnom.